SỐ THỨ 1878 NGÀY THỨ TƯ 14 JUIN 1922 GIÁ BÁN MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

DÉPÔT LÉGAL COCHINCHINE N° 293

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TELEPHONE N° 180

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton Hanoi

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$60 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants

Người mình có công-đức không?

Công-đức đối với tư-đức mà nói; tư-đức là cái đạo-đức của tư nhân đối với tư-nhân; công-đức thì là cái đạo-đức của một người đối với một đoàn thể, một quốc gia, một xã-hội; đoàn-thể sở dĩ vững bền, quốc gia sở dĩ thành lập, xã-hội sở dĩ phát đạt là nhờ về công đức cả Tây-nho có nói: « Người ta là một giống động-vật biết hợp quần » : vì biết hợp quần nên mới có đoàn thể, có quốc gia, có xã-hội mà tiến hóa hơn các giống động-vật khác; công đức tức là một chất keo để liên lạc cổ kết mọi người mà nên thành một đoàn-thể, một quốc gia, một xã-hội vậy. Người nọ đối với người kia phải có tư-đức; một người đối với một đoàn thể, một quốc-gia, một xã-hội lại phải có công-đức; không có tư-đức thì người khác không ai dung được mình; không có công-đức thì đoàn-thể mình, quốc gia mình xã-hội mình tất cũng không dung được mình; tư-đức với công-đức hai cái đều là yếu-tố làm người không thể thiếu được.

Người Âu Mỹ rất trọng công-đức, tự lớn chí nhỏ, tự sang chí hèn, đều lấy hai chữ « công-đức » làm thước ngọc khuôn vàng để lập thân xử thế; từ lúc bé chịu gia-đình giáo dục, cha mẹ đã dạy cho trực tiếp những cái công-đức thiết cần tâm thường; đến lúc vào trong học-hiệu không ngày nào là thầy bạn không lấy công-đức mà khuyến dân: ra chốn xã-giao, không nơi nào là quần chúng không lấy công-đức cùng chủ-trách; tập-quán trong xã hội đã xu-hướng về công-đức; pháp-luật của quốc-gia cũng ủng hộ cho công-đức; người Âu Mỹ mà làm điều gì phương hại đến công-đức, thì ai cũng công nhiên — mà chính cả người phạm tội nữa cũng phải tự nhận — là đại nghịch bất đạo như người Á-châu mình phạm phải tội bất hiếu bất trung. Phàm ai đã dự có một phần trách-nhiệm, một phần quyền lợi vào một đoàn-thể, một quốc-gia hay một xã-hội nào, cũng đều coi việc công như việc mình, mà không dám có chút nào trễ nải, coi của công như của mình mà không dám có chút nào xâm phạm. Ký-giả có từng đọc một quyển du-ký của người Tàu chép khi đi chơi một cái công viên ở thành Hoa-thịnh-đốn bên nước Mỹ; thấy một lũ trẻ con đương chơi trong vườn, có một đứa ngắt mất một cành hoa; các đứa trẻ khác xúm lại hỏi tội, tuyên bố tội trạng thẳng nhỏ kia rằng: cái cành hoa ở trong công viên thành Hoa-thịnh-đốn là của chung cả, hơn sáu vạn người trong thành Hoa-thịnh-đốn này, ai dám phạm đến một cành hoa trong cái công viên này, tức là xâm phạm đến quyền lợi của cả hơn sáu vạn người trong thành Hoa-thịnh-đốn; thằng nhỏ kia biết tội, từ tạ xin chừa. Đó tuy việc nhỏ, nhưng cũng đủ thấy cái lòng trong công đức của người ta biết là nhường nào! Cảnh hoa còn thế, huống là công-sản công-lợi của một đoàn-thể, một quốc-gia; lũ trẻ còn vậy, huống là những bậc lớn khôn, có tư-tưởng, có học-vấn, có kiến-thức. Người Âu Mỹ biết trọng công đức như thế, nên đoàn thể gì cũng phát đạt, sự nghiệp công cộng gì cũng làm xong; cái hiệu văn-minh phú cường của người ta không phải là được riêng thiên *hạnh* vậy.

Trông người lại ngẫm đến ta; nói tới hai chữ « công-đức » ở nước mình, thật lấy làm đáng buồn mà đáng giận quá! Trước khi theo đạo giáo Không, Mạnh, chỉ tưởng về tư đức, mà công-đức còn khuyết lược nhiều: kể lập quốc đã hơn hai ngàn năm, mà ngoài những sự nghiệp kiến thiết của minh-quân hiền-tướng kinh luân thổ trí ra, lợi chung không ai mưu lâm, lại chung không ai mưu bỏ, phàm những sự-nghiệp công cộng trong nước hầu như không có một tí gì cả; nhất bàn quốc-dân, ngoài ăn no ngủ say không tư-tưởng, ngoài bỏng con bỏ cái không công-danh, thân ai người nấy lo, có để cùng không thấy người biết đến hai chữ « công-lực » là thế nào nữa, chán thay!

Từ khi có qui Chính-phủ bảo hộ, đem cái chủ-nghĩa hợp quần, cái tư-tưởng công-ích thấu nhập cho người mình. Mấy năm nay cái phong trào tập hội kết xã của người mình, cứ cái hình thức bề ngoài coi như bành-trướng đã gần đến cực-điểm: nào dân hội nào thương-hội, một người xướng trăm người họa, một người gọi mười người thưa, gặp ai cũng bàn đến công-đức, đi đâu đâu cũng nghe nói công-đức; hai chữ «công đức » ở nước ta bây giờ cũng cùng với các chữ tân-danh-từ khác như tự-do, bình-đẳng, văn minh, duy-tân, cải-lương, v.v. cũng thành ra cái tiếng khẩu-đầu thiền trong xã hội. Nhưng khốn thay! cái đất đã xấu mầu thì giống cây gì cũng không tốt. Hai chữ «công đức » ở đất bèn Âu Mỹ đã làm cho đoàn-thể được vững bền, xã-hội được phát đạt, gây nên biết bao nhiêu dân tộc được người mạnh của giàu, mà đem đi thực đến đất mình, nó lại hóa-thành như một thứ cây không quả. Trước kia trọng tư-đức mà khinh công-đức, thì đoàn-thể không kết hợp được, sự-nghiệp công cộng không phát đạt được, mà nước bị nghèo, dân bị yếu cho đến ngày nay. Bây giờ trọng công-đức mà khinh tư-đức, thì lại sinh ra có một hạng người mượn hai chữ « công-đức » mà thi cái thủ-đoạn gạt của hại người, lấy công-ích làm sinh-nhai, lấy hợp-quần làm biển-thuật, chẳng những đoàn thể không kết hợp được, sự-nghiệp công cộng không phát đạt được, mà lại làm cho xã hội hoàng trùng, nhân quần sâu mọt, thành một cái trở lực rất lớn cho những người thật có chủ-nghĩa hợp quần có tư-tưởng công-ích sau này.

Tuy nhiên, nhân nghẹn không có lẽ bỏ ăn, nay quốc-dân ta đã biết hai chữ «công đức» là hay, là cái yếu quyết của người Âu Mỹ đã làm nên dân giàu nước thịnh như đã kể trên kia, xin cứ cái gương tốt ấy mà nỗi theo đừng thôi chí, đừng ngã lòng; những kẻ giả công-đức đó tất bại lộ có ngày, những người chân công đức thế nào cũng có công hiển cho nhân quần xã-hội được. P.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 13 Juin 1922

Việc nhà Thực nghiệp ngân hàng

Tòa-án Thương-mại không chấp là đơn của mấy nhà cổ đông nhà thực-nghiệp ngân-hàng xin giải-tán nhà ngân hàng ấy. Tòa-án có tuyên bố rằng nay không có thể bắt chắc rằng có phải ba phần tư tư-bản trong của ngân hàng ấy đã mất rồi hay không.

Lợi dụng các thứ gỗ thuộc địa

Cuộc hội-nghị các báo-quán có cử một hội-đồng để cứu việc lợi dụng các thứ gỗ thuộc-địa để làm giấy.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 13 Juin 1922

Việc nước Thụy-sĩ

Ngày thứ năm mười tư, Thụy-sĩ nghị-viện đã dẫn phiếu về bản dự án về việc sửa đổi lại hiến-pháp, nhất là việc nhập-cảng dân Thụy-sĩ, và việc trục xuất người ngoại-quốc. Bản dự án ấy nghị-viện không ưng chuẩn được.

Đức với Nga

Báo *Temps* nói rằng hoàng thân Radolin được cử vào chức sứ-thần nước Đức tại nước Nga, và Krassire sẽ được cử vào chức đại-sứ của chánh-phủ Xô-viết tại Berlin.

Việc xứ Haute-Silésie

Ngày hôm thứ bảy người Đức có bắn súng ở gần Beuthen. Số là người Đức muốn cướp lấy một cái giếng mỏ trong địa-hạt Ba-lan

Việc nước Anh

Chánh-phủ Đại pháp sẽ phúc lại bức thư của nước Anh về cuộc hội-nghị La Haye.

Việc nước Đức

Ngày chủ nhật nghị viện nước Pháp đã tiếp một phái-bộ của hội Bênh-vực-nhân-quyền. Nhân dịp ấy có đọc nhiều diễn-văn. Mấy viên trong phái-bộ là M. Buisson, và M. Basch có nói về cuộc giao-tế của hai nước Pháp Đức đều lấy cái công-lý làm chuẩn đích và lấy đường đọc lý mà xét, thì những nơi bị tàn phá rất những người làm ra việc ấy phải đem tài lực ra mà bồ lại

Việc nước Nga

Trong mười một thấy tu phạm tội kháng cự việc lịch kỳ các sản vật của giáo-đường mà phải kết án xử tử, thì năm người đã bị bắn, còn sáu người kia được đổi án xử tử làm hai mươi năm khổ sai.

Hội báo « *United Press* » có cử M. Mollinger đến nước Nga để thông cho các báo-quán những tin tức về hiện-tình nước Nga. Mới rồi vì ông đem sự thực mà nói, nên ông đã phải trục xuất cảnh ngoại.

Quốc-trái Đại-pháp : 3 %. 57.90 — 4 %. 1918 62.30. — 5 %. 1915 — 1916 77.40 — 5 %. 1920 91.20 — 6 %. 1920 90.10.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm đề tìm kiếm. Xảo các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thân quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Phản-đối lại bài

« Nhờ thuở vào kinh-sư »

Lời phẩm bình phong tục nhân vật ở Huế

Số báo *Annam hôn* 257, ngày 23 Mai, và 259, ngày 26 Mai vừa rồi có bài văn nữ giới « Nhờ thuở vào kinh-sư » của một người tự xưng là nữ-sĩ Thiếu-khanh làm ra, xét trong bài ấy lời lẽ rất suất-sáng, lại nhiều chỗ bất cung lắm hình như người ấy có sự gì thất vọng mà giả lời đàn bà con gái để [illegible]

Những sự phẩm-bình phong tục nhân-vật của một xứ nào là sự quan-hệ hết sức, có phải bạ sao nói vậy, dám hiệp tư-hiềm của mình, lạm gia bình-phẩm một xứ người ta đặng ru. Huống hồ, đất kinh-sư là một xứ trung-tâm-điểm của ba kỳ, mà lại là chỗ thế đô, Hoàng-triều khai sáng, vạn thế cơ chỉ, người trong một nước sĩ là chẳng biết cái công-đức vĩ-đại, sĩ là chẳng miến cái ân-trạch ấy. Thiếu khanh là một người thế nào, mà dám lạ sự du-lịch, thiện tiện phẩm-bình. Cứ như lời của tác-giả tự sư có câu : « Lúc qua sông Danh là nơi giới bạn nhà Nguyễn và nhà Trịnh khi xưa, bao nhiêu phen cùng nhau tranh-đấu, lại biết bao nhiêu lần gây dựng thành trường chiến-địa » câu nói như thế thường chuyện đã quá-khứ cả hai bên mới có thể nói như thế đặng, chớ hiện-tình hoàng-đô công-cơ, đã được thống-nhất xương thần-dân trong một nước chỉ có xưng là Bắn-triều và quốc-triều hay là Nguyễn triều ta mà thôi, chớ như trục chỉ ra hai chữ nhà Nguyễn, thời bất tôn thái quá. Nếu thế thì duy có người hóa-ngoại mới khuyết-điểm lễ-nghi như thế thôi. Khi lược-điểm đến phong-cảnh ở xứ Thần-kinh « chợ An-cựu gần nhà đức Kim-thượng ». Câu nói thế làm cho người đọc phải ngơ-ngẩn, hỏi lâu mới giải nghĩa là tác-giả chỉ chỗ An-định-cung mà nói đó. Ôi! người mà không hiểu An-định-cung là chỗ Tiềm-đế khi trước của đức Hoàng-thượng ta, thời còn làm văn-chương du-ký sự-tích nỗi gì nữa. Mấy năm nay biết bao nhiêu người Nam-kỳ, người Bắc-kỳ du-lịch Kinh-đô, được đặc ân Hoàng-thượng ban cho vào cung chiêm chỗ An-định-cung, về sau thời các nhà du-lịch đăng báo ra biết bao nhiêu là tờ nhựt-trình tờ tạp chí kèm ngợi cái vinh-hạnh ấy, phô diễn cảnh-trí ngoại-cung của cung Anh-định long trọng biết bao. Tưởng trong thiên-hạ không đợi người mình đủ người ngoại-quốc kể chưa thăm lịch đến đất Huế, mà nếu đã đọc báo, và có học-thức thời ai lại không hiểu nhà vua ở bao giờ cũng gọi là cung, là điện, là đền, là nội.

Tôi không hiểu, Thiếu-khanh là người ở đâu mà lại quê-mùa đến thế, song người này có phải thật kẻ quê mùa đâu, giả-sử kẻ quê mùa, thì làm gì nên những bài nghị-luận kỳ-khôi như vậy. Dù nói Thiếu-khanh là kẻ văn-chương có học-thức chi chi nữa, mà văn chương không biết đạo tôn quân, học-thức mà nói năng không giữ lễ phép thời sao hiệp nhân-cách đặng. Nếu nói rằng Thiếu khanh là một người nữ lưu, thời nữ-lưu đâu lại có ngôn-ngữ hỗ đồ như là đem con mắt nhà nữ sĩ du-lịch mà quan-sát những cái quần đông rộng ống hẹp, có mặc yếm cùng không mặc yếm, các lời tục tiu gồm ghé không thể kể xiết. Đoạn lại kể đến những phường buôn phấn bán son, chơi thuyền dạo bộ, bị quân vô-lại lừa phỉnh cho, càng kể không phải là người đàn bà con gái biết được mà nói được nữa, những hạng người giang hồ đãng-tử trải từng cảnh xiêu đình đổ quán, mới thuật được trường tận đường ấy, mà tác-giả tự vị là mục-kích việc có-le như thế đã nhiều lần thời lại càng chứng minh rằng người có giáo-dục không bao giờ ở lẫn vào trong đám ấy đã hẳn vậy.

Phàm người ta đi du-lịch quan sát phong-tục của từng xứ, là cốt để bỏ xét đường công-thương kỹ-nghệ sản-vật thổ-ngơi của xứ ấy, sự phát đạt hay sự trở ngại, có có gì mà nói lại cho đồng bào biết, mong có phương bổ-cứu giúp nhau, thế mới có ích lợi cho sự du lịch. Còn nhơn tình sở-thượng, phong tục tập quán, cũng nên nói qua về phương-diện hữu ích hữu hại là thế nào, cho biết đó mà [illegible] chớ sự thật không thăng điển, mà lại phải nói cho cạn cùng để tiện cho hơn ấy ra trên mảnh giấy mới gọi là xứng đáng cái ngọn bút của nhà du-lịch và cái tài quan sát đã đó ích lợi cho nhà khảo-cứu được chút chi chưa? Bởi vì xét trong bọn người đi lừa gạt ấy cũng tại xứng-kỷ kia là những quán thất nghiệp du thủ du thực, dẫu ở về đời nào xứ nào cũng không khỏi vì thế mà nhà nước đặt ra hình phạt luật-lệ để trừng-trị những sâu đó. Thế thời sáp đó là riêng ra một số người sâu mọt của xã-hội không phải có gì ở Huế mới có, sao tác-giả dám vọng-ngôn những người đàn bà ở Huế đều tinh thích chơi bời, đàn ông ở Huế thời tinh thích xu-phụ. Đàn ông ở Huế những kẻ vương-hầu qui-phái công-khanh bán-sĩ, đàn bà ở Huế có bậc công-chúa công-nữ phu-nhơn, mang phẩm-giá về vang, oai vọng lừng lẫy, nếu nói nói đứa cho một tiếng là đàn ông xu-phụ, đàn bà chơi bời, thời xuất-ngôn chẳng là bất tôn lắm ru. hình như là một người ở nước khác đến du-lịch nước mình mới không rõ ràng được mấy, tự-do bàn bạc làm sao cũng đặng, cho còn như người cùng chung một chủng tộc, xứ sở cùng chung một phong-hóa, suốt cả người trong ba kỳ đủ xứ nào tỉnh nào là cái phong tục nhơn-tình cũng đại-đồng tiểu dị có hơn kém chi nhau mấy chút mà đời trong xương lại đòi ra làm cho kẻ độc giả đến hãi hùng thinh văn. Ta cảng đọc đến lại càng ngán ngẩm thay cho người viết bài ấy chẳng những nói đã nhiều chỗ quá đáng vô phép lại nhiều chỗ phu-ngôn, không đích xác, không tin cậy chẳng cần chi mà kể lại nữa, duy chỉ như câu nói người Bắc-kỳ thích không thể không đắc lại cho đồng-bào biết rõ là một người điên mới có những lời như thế nầy : « Người Bắc thường lấy cách giả đạo đức để che mặt, mà người Huế thời lấy cách xảo ngôn nịnh-hót để kiếm lợi tệp nhẹp chớ không làm được sự gì to ». Ôi! cái sự xảo ngôn nịnh bợt để cầu lợi nhẫn tiền chẳng qua là tiểu-nhơn chi kỹ-lượng không đủ kể, chớ kể sang-trọng thời ai cần gì mà làm ; còn cái câu giả đạo-đức kia mới quan-hệ lắm có phải những người hạng dưới mà làm được ra ! Bọn hạ-lưu không phải là kẻ nói đạo-đức được, mà làm mặt giả mặt thật, chỉ những kẻ có trách-nhiệm, có quyền xướng suất cho hàng con em, nhiên-hậu mới có nói đạo-đức được, nay hai chữ đạo-đức mà đã giả thời có chi thật nữa.

Mà hiện nay thời các bậc thượng-lưu đương buổi nô-nức, nay lập hội nầy mai lập hội khác để chuyên-diễn đãi về đường luân-lý về đường tri-thức, khai đạo cho nhơn-dân, hòng mong tam-kỳ liên-lạc vững bền cái dây thân-ái, ngõ hầu dắc dìu nhau bước lên con đường văn-minh với người, nay bỗng nhưng có cái tiếng « giả đạo-đức » và cái tiếng cả gan : « mọc mũi ngọc cán lấy ếch vàng » thời cầu ấy ngụ hiềm biết bao, không sợ quốc-dân xem thấy mà hàn tâm đi hay sao? Nói như thế không sợ làm ngăn trở cuộc tiến-đi tiến-hóa của xã-hội đi hay sao? Các nhã cao-minh quân-tử đất Hà-thành nghĩ sao?

Những bài như thế không những vô-ích cho người xem báo mà lại làm cho sinh lòng hiềm khích lẫn nhau; cho nên tôi viết bài nầy cũng là sự bất đắc dĩ vì công-lý vì danh-dự của xứ sở mà phải trả lời, chớ không phải bênh vực gì bọn vô liêm sỉ, đỗ tư-lợi thất-hạnh thất-liết kia tạo thành đoàn-nghề, đi-trí, lời thị phi không bằng chứng gì làm mất cái tiếng người Huế thế là bọn đó cũng đắc-lợi với xã-hội vậy. Những bọn ấy là người người đều được nhục mụ hết thảy. Song mía sâu có đốt, nhà dột cỏ nơi, nói ai thời chỉ trích một hạng được phép nói chung người một xứ của người ta, phỏng như xứ mọi rợ vị tất họ đã cam tâm chưa, huống hồ đường đường một chỗ kinh-sư.

Đạm-phương nữ-sử (Huế)

TIN TRUNG-HOA

Có tin rằng viên nguyên Ngoại-vụ thượng thư Yen-huĭ-Chang (Tân-Uy-Chương), đã được cử vào chức thủ-tướng.

* *

Lại có tin rằng hai bên mới đánh nhau ở Chan-hai huan. Xe bồ liệt-quốc không đi được qua Tchin-Wan-Chan Nghe đâu chánh phủ Mãn-châu đương đem thêm quân lính đến.

NHÀN ĐÀM

Đất khách quê người

Nhân được ngày nghỉ gặp tiết trời nóng nực, năm canh trằn trọc khôn bề an giấc, tác trời mới bình minh, với khoác áo ra nơi bờ biển để hứng gió; cả ah đang đông chan chứa bao nhiêu là thú hứng, cứ men theo bờ bể thuận gió đông nam mà từ tiến.

Đến chỗ kia, chân đã chỏn, chợt nhìn có mảng đá còn con, ngồi xuống, tựa cho như là ghế thiên-nhiên, sau lưng một vùng cây cối ùm tum có chú tiều đang đốn củi, trước mặt giẫm ba chàng mò trai bắt ốc, lững thững gần đấy ba bốn cái thuyền của bọn ngư gia đang giăng lưới.

Cảnh đâu có cảnh lạ đời, xa trông đẩy núi phương trời xanh xanh, thoảng nghe gió cuốn mặt ghềnh, dưới dòng sóng vỗ trên cành lá rung. Đối với phong-cảnh ấy, đối với tâm-sự nầy, có một cái hứng-thú vô hạn, cảm tình đặc biệt mà tự trách mình chẳng mảng ft vẫn cảnh thiên-nhiên nầy từ khi làm người lữ cư nơi khách-địa.

Thân thể khoái lạc vì được hứng chút gió mát, hơi nước biển tắp vào cảm-giác ấy làm khoan khoái. Một mình ngồi trên tảng đá, mắt được trông thấy các chú kia, người nào việc nấy, luôn chân luôn tay đẹp cũng lưới, tai nghe vẳng vẳng tiếng nhật tiếng khoan đạo cùng gỗ, nghĩ lời kiếp phù-sinh lắm nỗi đỏ đang.

Sáu tiếng đồng hồ, mặt trời lỏ rạng nơi xa lắc, thấp thoáng bên mình, thật nhiên chạnh lắm lòng tha hương, bấm ngón tay ở nơi quê người, kể năm là sáu tính tháng vừa năm thu lẻ. Kia chỗ mặt trời mọc đàng xa kia là chỗ nơi giồng ta, xã-hội ta trông đợi về ta; là chỗ sinh ra đời ta, song thân ta đang mong ngóng ta; là chỗ gia-đình mà ta đã từ biệt ngẫn ấy lâu.

Suy tính đường kia nỗi nọ, nghĩ tới ngày tháng đi mau mà phải sợ. Ta tự hỏi xem đời ta đã có chút gì bổ ích chưa? Này cũng tại, cũng mất, cũng ngày, cũng tháng, cũng năm, cũng giờ, cho tạo-hóa phú thác cho ta mà sao ta chịu ép một bề, có phải chỉ tại ta không? Thử hỏi ta về cựu-học thời mang máng, hỏi về tân-học thì mập mờ. Thẹn-thay!

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ scan của Cornell

Ta trông cái quang-cảnh vui vẻ của ta đã được hưởng thụ như ngày nay thật là ơn thâm cùng qui-quốc bảo hộ, nghĩ mà vinh hạnh.

Xét cho xa lấy làm run sợ cho nỗi tương-lai của ta, nếu một mai lòng thỏa mãn chưa tới mục-đích, đường vinh hanh như con phong ba, lúc đó mới dở dang trăm mối, đối với đời là vô dụng, đối với thung huyên là bất hiếu, đối với thê tử thời sao? đối với bằng hữu là gì? đối với thân mình lại càng..... !

Ta còn mong chút hi-vọng về cậu : « Trời sinh voi tất trời sinh cỏ » có thể làm khuây khỏa tấm lòng vơ vẩn tơ vò của ta. Than ôi ! câu phương-ngôn này có ảnh-hưởng về thời-đại cổ nào kia chứ như thì buổi cạnh tranh này, nào học-giới, công-giới, thương-giới đương bề bộn ganh đua thi mong sao được câu ấy. Nói đến đường sinh nhai các tòa và các sở lấy làm khó lắm, câu mặt ít ruồi nhiều là lời miệng thế và biện đương nào động, bọn hậu tiến kia công thập niên đăng hỏa còn phải trông mong. Vậy bỏi tôi nghệ, như điếc như câm ngơ ngơ ngẩn ngẩn. Bàn tới thực-nghiệp như ngày như dại về cái không bột nên sao được hỡi mấy là lúng túng.

Ngồi nghĩ quanh quẩn phút đâu mặt trời đã chiếu rọi vào mãi, vội-vàng từ biệt thạch-bàn mà trở gót. Lũng thũng ra về, mừng lo bối rối, nói-năng vẫn còn nhắc-nhở mãi.

Ngán thay cho kiếp phù sinh !

Mẫu-Khanh (Quảng-châu-loan)

Ngày hội của các học đường tại Bắc-kỳ.

Các cuộc phát phần thưởng

Trường Trung-học bản xứ

Năm thứ nhì

Phần thưởng ưu hạng : M. Vũ-ngọc-Trân.

Phần thưởng danh-dự : M. Vũ-ngọc-Trân.

Pháp-văn

Phần thưởng : M. Lê-văn-San.

Giấy khen : M. Vũ-ngọc-Trân.

Lịch-sử và địa-dư

Phần thưởng : M. Thạch-quang-Tuấn.

Giấy khen : M. Thạch-quang-Tuấn, Đặng-lợi-Hàm, Vũ-qui-Mão, Lê-văn-San, Hoynh-Du, Ng.-đình-Tại, Vũ-đình-Giám.

Thể-dục

Phần thưởng : Lê-văn-San.

Giấy khen : Lê-văn-Thang, Ng. trong-Dong.

Khóa thứ nhất A

Lớp ba A

Phần thưởng danh dự : Hai cô hai cậu học trò Tây và cậu Phạm-v-Phan.

Chữ Latin dịch ra chữ Pháp

Giấy khen : M. Phạm-v-Phan.

Vẽ

Phần thưởng : M. Phạm-v-Phan.

Lớp năm A

Phần thưởng danh dự : MM. Lê công Dac, Bùi-đình Ngó.

Chữ Pháp dịch ra chữ Latin

Phần thưởng : Lê-công Dác.

Lịch-sử và Địa-dư

Phần thưởng : Lê công-Dác.

Vạn-vật học

Giấy khen : Bùi-đình-Ngó.

Vẽ

Giấy khen : Lê công-Dác.

Lớp sáu A

Phần thưởng ưu hạng : M. Phạm-duy-khiêm.

Phần thưởng danh dự : M. Phạm duy-Khiêm.

Luận Pháp-văn

Giấy khen : M. Phạm-duy Khiêm.

Học thuộc lòng

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Giấy khen : Bùi-ngô-Hiền.

Chữ Latin dịch ra chữ Pháp

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Giấy khen : Bùi-ngô-Hiền, Hồ-đắc-Thọ

Chữ Pháp dịch ra Latin

Phần thưởng : Phạm duy Khiêm.

Giấy khen : Bùi-ngô-Hiền, Hồ-đắc-Thọ, Ng huy Lai, Ng-v-Hy.

Lịch-sử và Địa-dư

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Giấy khen : Bùi ngô Hiền.

Chữ Anh

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Giấy khen ; Hồ-đắc Thọ, Bùi-ngô-Hiền, Ng-huy-Lai.

Toán-học

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Giấy khen : Bùi-ngô-Hiền, Phạm-lê-Tiếp, Hồ-đắc Thọ.

Vạn-vật học

Phần thưởng : Phạm-duy-Khiêm.

Vẽ

Giấy khen : Phạm- duy - Khiêm, Phạm-lê-Tiếp.

Thể thao

Giấy khen : Phạm-duy-Khiêm.

Khoa thứ nhất B

Lớp ba B

Phần thưởng danh dự : M. Hồ-đắc-An.

Lịch-sử và Địa-dư

Giấy khen : Hồ-đắc-An, Bùi-tường Hân.

Chữ Anh

Phần thưởng : Hồ-đắc An, Hồ-đắc-Liên.

Toán-học

Giấy khen : Hồ-đắc-Liên.

Vật-lý và hóa-học

Giấy khen : Hồ-đắc-Liên.

Vạn-vật học

Phần thưởng : Jean Baptiste Liên.

Giấy khen : Ng-huy-Đông, Hồ đắc-Liên, Ng-khắc-Chu.

Vẽ

Giấy khen : Hồ-đắc-An, Jean Baptiste-Liên.

[illegible] sẽ đăng nốt.

Trong cái bảng liệt kê các cậu được phần thưởng và được giấy khen trên ấy thì chắc độc giả đã nhận ra rằng cậu Phạm duy-Khiêm là học sinh lớp năm, bắt cứ bài nào cũng được giải thưởng, phần nhiều là giải thứ nhất cả, mà bài nào không có giải thì ít ra cũng được giấy khen nhất nhì hạng. Hỏi ra thì cậu Khiêm nói trên ấy là con trai ông Phạm-duy-Tốn.

Bản quán thấy vậy rất mừng cho ông Tốn được một cậu con trai còn bé mà học để được đặc sắc như thế.

THÁI-BÌNH

Năm nay phát phần thưởng cho năm nữ học sinh tại nhà Hội đồng-ích thước, nay thuộc về nha Học-chính 7 giờ sáng chủ nhật 11 Juin [illegible] đẹp để lễ lợi đến cửa trường để tỏ vui bề con quen thuộc là ngày hội riêng của mình. Trước cửa trường có cắm cờ kết hoa lá, gần chín giờ các quan và thân hào đến đông đủ, quá 9 giờ phương kém tây thời một bản, rồi đến ông Đốc-học Michel đứng lên cảm ơn quan Công-sứ quan Tuần-phủ các quan các thân hào trong tỉnh hảo tâm gửi phần thưởng cho học-trò lại đến chứng kiến việc phát phần thưởng và cảm ơn M. Lebourg Thám-tá Tòa sứ đại diện quan Công-sứ đến chủ-tọa. Ông Đốc học có nói thêm rằng : nhà trí tri định đọc một bài diễn văn, nhưng bận đi Hanoi mới về, vậy bài diễn văn ấy xin để kỳ nghỉ hè rồi quan Chánh Đốc học xuống khánh thành nhà trường đương làm đây sẽ đọc. Rồi bắt đầu xướng danh phát phần thưởng. Phần thưởng năm nay được nhiều sách quý, vì các quan và thân hào trong tỉnh gửi vừa tiền vừa sách đến ngót hai trăm bạc. Quá 10 giờ phát phần thưởng xong. Các quan đến chứng kiến phát phần thưởng, thì có quan Tuần-phủ, quan Chánh án, quan Giám binh, quan Tham-tá Tòa Công, đại diện quan Công-sứ, quan Án, quan Thương tá, bà thương Trần-đình-Lương, bà Trần-đình-Hòe, ông Lê-v-Quế thông phán tòa Sứ, ông nghị-viên Hà-duy-Vân, ông Đào-thiệu-Luân chánh lòng sở-tại, ông Hoàng-văn-Lý điển chủ, ông Trần-đình-Hòa nghị-viên, ông Nguyễn-hữu-Bản cửu-phẩm là một nhà nhiệt-thành với việc học, đã hết sức thu xếp để sở Học-chính mua được khu nhà đất bỏi Đồng-ích làm nhà trường. Lúc sắp giải tán, lệnh lang quan Thương-chánh có gẩy đàn violon, đánh mấy bài *Marseillaise* rất hay.

TUYÊN-QUANG

Ngày chủ nhật 11 Juin vừa rồi, trường Pháp-Việt Tuyên-quang đã làm lễ phát phần thưởng cho các học sinh. Hồi 7 giờ rưỡi sáng thì các quan Tây, Nam, các viên chức các tòa các sở đều đến dự lễ, có quan Chánh-sứ Blandin làm chủ tọa. Khi các quan tới đông đủ rồi thì M. Nguyễn-đức-Hỷ là đốc-học trường Pháp-Việt đứng lên đọc một bài diễn văn bằng tiếng Pháp. Quan Chánh-sứ cũng đọc một bài đáp lại, lời lẽ rất là ôn giáo xướng tên các học-trò và phát phần thưởng cho từng cậu một ; đến gần 9 giờ thì tan, các [illegible] vui mừng hớn hở.

Phần thưởng năm nay to hơn năm ngoái bội phần, vì những nhà có nhiệt tâm về việc học, đã góp thành món tiền khá to, gửi mua sách vở, cho thêm cũng nhiều. Thiết là một sự khuyến khích rất đích đáng vậy.

P. Đ.

VĂN UYỂN

Gặp bạn cũ

(Biệt tây-giang-ngoại)

Biết mấy năm trời mới thấy đây,
Cầm tay kể hết nỗi ngày.
Cho hay chi nguyệt cũng bài bãy,
Những loan chia nơi mấy tháng.
Bàn bống hóa nên may !
Một giải sông ngăn dòng nước chảy,
Trong song mười nước cũng ngăn ngơ.
Càng nhau mượn cảnh đề làm khuây.
Bao nhiêu chuyện trước sau,
Bánh đã cuộc vui vầy.

Thọ-vực Chu-xuân-Đài

Từ hận

Chải nọ công danh giá chửa rồi,
Vẫn còn dan díu biết bao thôi.
Dẫu rằng lại tới nhưng thao lạo,
Vẻ cũng ăn chơi khắp mấy đời.
Cái tình đỏ vương loan nhắng muốn,
Câu thơ tình tự để vui lời.
Giờ trăng một tui đây ninh nich
Ren ren con thuyền thuận nước xuôi.

Gửi cho bạn

Ngoi sắt trám năm nghĩa đá vàng,
Giang ho thêm nhớ bạn tha hương.
Hào hoa môn ngỡ bao lần trẻ,
Danh lợi đôi ta một mối bàng.
Vẫn muốn kiếm an miền học-giới,
Còn nhiều xướng họa ứng thi-chương.
Cho hay vân-tự duyên là thế,
Tôi bác đi đâu cũng một phương

Phấn-hương-tử.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 14 Juin này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 85.

Tin tàu. — Tàu *Commissaire Pierre Lecoq* sẽ khởi hành ở Saigon 14 Juin 1922, hồi 6 giờ sáng đi Haiphong

Tàu *Angers* đã tới Đồ-sơn ngày hôm nay, 14 Juin, hồi 8 giờ 15.

Quan Toàn quyền Long — Trong vô-tuyến-điện ngày hôm nay có tin nói rằng quan Toàn-quyền Long lại được lưu-nhậm Đông pháp một hạn sáu tháng nữa. Đó thực một tin mừng cho khắp hai Đông-pháp. Bấy nay quan Toàn-quyền trọng nhậm xứ ta, ngài thi hành cái thiện sách của ngài, nhân dân ta đã được hưởng biết bao điều ích lợi. Hiện ngài về nghỉ bên Pháp ngài cũng có dự tính một cái chương trình lớn lao có ích lợi cho chúng ta để trình bày với Chính phủ Thượng-quốc. Nay ngài lại được lưu-nhậm, thì chắc rằng những công cuộc ngài đã bắt đầu thi hành ở đây sẽ được đến nơi đến chốn mà những công-cuộc ngài dự định cho ta, cũng không mấy nỗi mà đến ngày thực hành vậy. Đáng mừng lắm thay.

Quan Toàn-quyền Baudoin đi Nam-định. — Bản quán được tin rằng đến chiều mai thì quan quyền Toàn quyền Baudoin sẽ đi kinh lược tỉnh Nam-định, ngày kia ngài mới về Hà nội.

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt. — Chiều hôm qua thi âm tả, viết tập và tính đố. Các đầu bài đăng như sau này :

Âm tả

Un repas

Ils mangerent avec de longues baguettes tenues d'une main ils puisaient dans des soucoupes de faience bleue et orange, illustrées de caracteres, des morceaux de porc rissole, des bribes de poisson seche et frit, des pousses de bambou bouillies, trempant la bouchee, qui maintenant les baguettes, dans une petite tasse emplie de Nuoc-mam et machaient lentement, de leurs dents laqueés, leur nourriture epicee. Apres chaque bouchee, ils avalaient un peu de riz, deposé devant eux en pyramide lumante que soutenait un bol evasé. Ils mangeaient silencieusement et sans se regarder, selon les regles de la politesse annamite, autour d'eux trottivait le chat de la maison, au corps tigré de noir et de blanc, qui fournait vers ses maitres ses yeux d'or implorants et cambrait son echine souple

Emile Nolly

Câu hỏi

1. Que signifie l'expression : Soucoupes illustrées de caracteres ;

2. Nature des propositions, contenues dans le membre de phrase autour d'eux trottivait le chat de la maison, au corps tigré de noir et de blanc, qui fournait vers ses maitres ses yeux d'or implorants et cambrait son echine souple ;

3. Analyse grammaticale du membre de phrase : Apres chaque bouchee ils avalaient un peu de riz.

Tính đố

1. Une terriere a des poulets a 0p.35 et a 0p.27. On veut lui en acheter 18 pour 5p.90. Combien devra-t-elle en donner de chaque espece ?

2. Trois cultivateurs achetent une rizicre, le 1er en prend les $\frac{1}{3}$, le 2e le $\frac{1}{4}$, le 3e le reste qui contient 3ha 56. Quelle est la superficie de la rizicre ? Combien chacun a-t-il payé pour sa part si le 3e a débourse 84p.60 ?

Quan lại thuyên chuyển. — M. Nguyễn-Bắc, án sát hạng nhất, quyền tuần phủ Phúc-yên được nghỉ ba tháng nữa lương nghỉ tại Bắc ninh.

M. Bùi-huy-Tiến án-sát hạng nhất quyền tuần phủ Ninh-bình nay đổi đi Phúc yên thay M. Ng.-Bắc.

M. Lê-văn-Thức, tuần-phủ hạng nhì tại tòa nhì phủ Thống-sứ nay đổi đi Ninh-bình thay M. Bùi-huy-Tiến.

Số bạc giấy của nhà ngân-hàng Đông-pháp. — Kể từ ngày 1er Juillet 1922 trở đi, số bạc giấy của nhà ngân hàng Đông-pháp bạn chế là năm lần cái số bạc đồng chưa ở trong các kho nhà ấy, nhưng cái số ấy không bao giờ được quá 120 triệu đồng.

Bằng tiểu-học Tây. — Trong số học sinh trường Trung-minh-Sanh thi bằng tiểu-học Tây (Brevet Elémentaire) vừa rồi có 18 người vào kỳ vấn đáp thì được 10 người trúng tuyển.

Cải-chính — Số báo ngày hôm qua, trong số các học sinh trúng tuyển kỳ thi Brevet Elémentaire, in lầm tên M. *Hoàng-đình Khâm* làm Hoàng-đình Khẩm. Vậy nay cải chính lại cho đúng.

Nhưng bản-quán xét trong cái bằng yết tại cửa trường thì tên các học sinh trúng tuyển đều không đánh dấu cả. Bởi vậy những tên đăng trong báo có lẽ còn lầm nhiều. Những tên in lầm bản-quán sẽ vui lòng mà cải chính lại cả.

Kỳ thi tú tài Tây. — Kỳ thi tú-tài Tây, phần thứ nhất sáng hôm qua có những bài này :

Toán học

Ay Lý luận

Trong ba bài sau này được chọn lấy một.

A Toán học

1. Droites et plans perpendiculaires en geometrie descriptive.

2. Representation du pian en geometrie cotee. Echelle de pente. Plan parallele.

3. Rabattement d'un plan sur un plan horizontal.

B Tính đố

On donne un cercle C, de diametre egal a l'unite de longueur, et sur la tangente en un point A de ce cercle, on porte une longueur AB = 1.

Par A on mene la secante AMNA, faisant l'angle XAvec AB et on joint A B.

Determiner X de façon que M B M A ait une valeur donnée k. Distinguer les positions de M qui sont d'un côté ou de l'autre de diametre OA.

Application numerique : Calculer X quand k = V 3.

Nota. — On tiendra compte des remarques geometriques.

Vật lý-học

Ly-luận

Trong ba bài sau này được chọn một :

1. Loupe.

2. Principe du microscope.

3. Principe de la lunette astronomique.

B Tính đố

Un condensateur est formé d'une armature interne A et d'une armature externe B separee par un intervalle vide de toute matiere. L'armature A est une sphere metallique de 1 decimetre de rayon. L'armature B est une piece metallique qui entoure completement A et qui est limitee interieurement par une surface spherique S concentrique a A et de 101 millimetres de rayon. Une ouverture est menagee dans B pour que l'on puisse electriser A.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 49

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Bái

Đạt-ta-nhan làm dường như hết lòng trông cậy hai người ấy ; *Đạt* bịa ra một câu chuyện kín giả, chủ ý để xuất dương cho dễ thành công. *Đạt*-công thì với hai người ấy rằng, không phải mình muốn xem việc bán buôn lậu thuế của người *Anh* làm thiệt hại cho các nhà thương-mại nước *Pháp* thế nào, nhưng thật là để xem việc bán buôn lậu thuế của người *Pháp* làm thiệt hại cho nghề thương-mại bên *Anh* quốc đến đâu. Hai người nay ra ý tin lắm, mà họ đã hết lòng tin vậy. *Đạt-ta-nhan* đã thật chắc dạ rằng họ thoạt ấn chơi lần thứ nhất, thì sau như chết, và câu chuyện bí mật kia sẽ tiết lộ ra cho cả bọn cùng hay. *Đạt*-công nghĩ kế của mình thật là tuyệt diệu.

Mười lăm hôm sau khi những sự ta vừa thấy ở *Ca-lê* đó thì cả bọn đã tụ họp ở *La-Hay*. Bấy giờ *Đạt ta-nhan* hẹn cả mười người của mình toàn là những người khôn khéo cả, họ đã trả dạng làm mười người thầy thủ, ý phục lối tân chỉ hơn kém nhau đôi chút. *Đạt-ta nhan* để họ nghỉ trong một xó bẩn thỉu ở phố *Nêu-cơ-kê*, còn mình thì trọ trên *Sông lớn* thật sạch sẽ tươm tất. *Đạt* hay tin rằng *Anh*-quốc Hoàng-Tế đã quay về ở với *Uy-liêm* đệ nhị, *đo Na-sô Hà-lan* quốc-trưởng. *Đạt* lại hay rằng vua *Lô-g* thập tự chối từ không giúp sức, thì sự quốc-trưởng *Hà-lan* cưu mang đến lúc bấy giờ cũng có người lạnh đi đôi chút ; bởi vậy, *Anh* hoàng đành phải ẩn-độ trong một cái nhà con ở làng *Si-xê-vê-ninh-ngân*, xã ấy lắp vào trong đám cỏ cát, ngoài bờ bể, cách *La-Hay* chỉ một thôi đường. Thiên hạ đồn rằng : phế-quân ở đó mà khoẻ giải lòng phiền muộn hiệt quán lý hương, ngày ngày chỉ làm như những ông hoàng bà chúa trong dòng nhà *Si-tư-át* mà rẫu rẫu nhìn ra ngoài *Bắc-hải* thăm thẳm ngàn trùng, nỗi ngàn nhà vua xa nước *Anh-cát-lợi* của mình, cũng như vua kia nỗi ngàn trở *Nê-hoàng Ma ri Si-tư-át* phải xa *Pháp* quốc.

Đạt-ta-nhan đi đến tận xã *Si xê-vê-ninh-ngan*, để được thật chắc dạ rằng những lời đồn-đại lý không sai. Quả nhiên *Đạt ta-nhan* thấy vua *Sắc-lê đệ-nhì* một mình ngồi ngơi, lũng thũng trong một cái cửa nhỏ trông ra rừng đi ra, rạc chơi trên bờ bể : lác mặt trời xế bóng ; những nhà thuyền chài buổi chiều đi làm về, kéo thuyền lên bãi cát như những thầy thủ ở *Quân-đảo* thuở xưa, cũng không buồn chú ý đến. *Đạt* thấy con mắt nhà vua mờ mờ như nhìn trên mặt nước mênh-mông, để cho ánh mặt trời đã gần lấp hết dưới chân trời đen đen chiếu vào bộ mặt xanh xao. Rồi vua *Sắc-lê đệ nhị* quay trở vào trong cái nhà chơ vơ ấy, vẫn có một mình, vẫn chăm chạp, vẫn buồn rầu, làm cho bãi cát nhỏ dưới chân kêu sột sạt.

Ngay buổi chiều hôm ấy, *Đạt-ta-nhan* mướn ngay một chiếc thuyền đánh cá mất nghìn lạng, chiếc thuyền ấy giá đáng trị bốn nghìn. *Đạt-ta-nhan* trả đắng nghìn quan, còn ba nghìn thì đặt tại nhà lý-trưởng. Xong rồi nhân đêm hôm tăm tối, không ai trông thấy, *Đạt-ta-nhan* kéo đạo lục quân sáu người xuống thuyền ; đến ba giờ sáng, nước thủy-triều lên, thì đẩy thuyền ra giữa bể, *Đạt*-công với bốn người kia cùng bơi, cứ việc trông vào học thuật của tên là khỏ sai được thật mà chắc dạ như đi với người lái đò giỏi nhất trong cửa bể.

Ký-giả đến đây đành phải bàn đến sẽ-kỳ đôi chút vậy.

Trong lúc các vì vua chúa và các người đang mải sân sóc đến nước *Anh-cát-lợi*, bấy giờ một mình tự-trị mà cũng đáng khen thay cho nước *Anh-cát-lợi* không có bao giờ chính-trị đỏ như lúc bấy giờ, thì có một người được Chúa Trời nhìn đến và chấm ngón tay vào, một người có số tiền định được ghi tên trong lịch-sử bằng những chữ rất rực rỡ, người ấy đang theo đuổi trước mắt thiên-hạ một công cuộc rất táo tợn và rất huyền bí. Tuy nhiên không những nước *Anh cát-lợi*, nhưng cả nước *Pháp*, cả châu Âu đều nhìn người ấy mạnh bước ngẫng đầu mà đi, vậy mà không ai biết đi đâu cả. Người ta có thể biết được những gì về người ấy, thì ký-giả xin kể lại sau đây.

Môn-cơ vừa công nhận quyền tự do của tòa nghị sự *Rump parliament*, tức là tòa nghị sự *Cư bi-ong*. Mà nguyên-súy *Lâm-bật* là phó-tướng của *Cô rôm-uyên* lại vừa bắt chước *Cô-rôm-uyên* mà hăm tòa nghị sự ấy một cách rất chật chẽ để bắt phải theo ý của mình, khiến cho không có một viên thám-nghị nào ra khỏi, duy có một viên vào lọt là *Bi-ê Vân-nật*. *Lâm-bật* và *Môn-cơ*, cả nước *Anh-cát-lợi* rất lại chỉ có hai người ấy, một người thì thay mặt cho đồng muôn cho binh cơ đảo nhất thống, một người thì thay mặt cho dân chủ đảng. Duy có hai người ấy là hai người đại biểu chính-trị cho cuộc cách mệnh khi xưa đã làm cho vua *Sắc-lê đệ-nhất* trước roi mũ triều thiên, sau rụng đến đầu.

Và *Lâm-bật* không có giấu-diếm gì những mục đích của mình ; *Lâm-bật* muốn lập một chính-phủ chỉ lấy binh-quyền mà trị nước, và muốn làm đầu cho chính phủ ấy. Có lẽ kẻ nói rằng *Môn-cơ* là một nhà nhất tâm theo chủ-nghĩa dân-chủ, muốn giữ vững lấy tòa nghị sự *Cư-bi-ông* là cái biểu hiện tự do đã đổi bại nhưng vẫn hiển nhiên cần dân chủ đảng. Lại có kẻ nói rằng *Môn-cơ* là đứa gian-hùng rất tham lam ; làm ra dáng bênh vực cho tòa nghị-sự đó, chẳng qua là chỉ muốn dùng lâm một bực thang mà vững bước chèo lên đến cái ngôi báu *Cô-rôm-uyên* còn bỏ trống, *Môn-cơ* chưa dám ngồi vào. Bởi vậy cho nên, *Lâm bật* ức bách tòa nghị sự. *Môn-cơ* bênh vực cho tòa nghị-tự, mà sinh ra kinh địch lẫn nhau.

Vì thế, *Môn-cơ* và *Lâm-bật* hai người cùng nghĩ đến việc chiếm tập lấy một đạo binh trước nhất : *Môn-cơ* ở xứ *Tô-cách-lan* là nơi đầy những kẻ nghịch với chính-giáo và những người trong quân chủ đảng, nghĩa là những kẻ không bằng lòng vậy ; *Lâm-bật* thì ở *Luân-đôn*, là chỗ xưa nay vẫn phản đối với chính-phủ đương quyền. *Môn-cơ* đã đẹp yên sẽ *Tô cách-lan*, đã tụ họp được một đạo binh ở đó và dùng xứ ấy làm chỗ nương thân ; đạo binh thì dùng làm cách thủ xứ *Tô-cách-lan* vậy ; *Môn-cơ* biết rằng cái ngày của Chúa Trời định sắc mệnh đổi mặt cho hoàn-cầu còn chưa tới nơi, cho nên cây cơmun của *Môn cơ* còn dường như có keo sơn gắn vào trong vỏ. *Môn-cơ* cốt thu trong xứ *Tô-cách-lan* nửi non hiểm trở, làm một ổng nguyên-súy có quyền lớn, làm vua cho một đạo binh dư vạn chiến-sĩ đã lão-luyện, *Môn-cơ* kể đã lắm phen dẫn đạo binh này đều chỏ về vang thắng trận ; *Môn-cơ* hiểu biết những việc ở *Luân-đôn* chẳng kém gì *Lâm bật* mà có lẽ còn hơn *Lâm-bật* nữa ; lý *Môn-cơ* ở cách xa *Luân-đôn* trăm dặm mà công nhận bênh-vực cho tòa nghị sự vào giữa lúc tình thế như vậy đó...

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ VỎ KẼN

BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Có cả đồng đeo tay bằng giá rất đẹp

Mọi sự xem xét và thử đo quang, đi xem giờ hoàn toàn

Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Pho Paul Bert. — HANOI

3059

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch cần bản-hiệu, đến khi đề mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đổi được, lại diệt thư trách bản-hiệu. Vậy gợi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tự rầy đề có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès số đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

ĐỜI KẺ PHẢI SAU

Máy bệt các người Nam Việt chúng ta ngày, phải ngộ lanh, phải đau khi quên mất đi chữa thuốc không phải dưỡng, nhẹ là đã không chữa chắt nào cả : nay bệt những người phải đau khi quên đã kinh miệu, hoặc phải đau ở phải, nay bệt các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã nói là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nữa không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nên số bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất. Vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam Việt mắc các người không sinh giống Nam Việt bắc mọn đi, nên các người không sinh giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì ta cần phải đi mới được.

Vậy ai chữa : nhờ hiệu Bán-thuốc MONTÈS số 84 Paul Bert Hanoi mà mới mau một lọ ANONCHOSERUM giá là 9 đồng. Sang và chiến trước khi ăn cơm thì nhớ một thìa xúp, uống một lọ, thì thấy khác mạnh về bệnh đau.

BROMO-IODO-HUILE
Một lọ . . . . . 0 $ 60

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai . . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu (SIROP N)
Một chai. . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (mau-bổ bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh số đông như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người chết là bệnh grippe nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 5 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rất nhiều nước nóng và ở người cho nóng đun thì phải trong 24 giờ là khỏi.

Bán-thuốc MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

1. On met A en communication avec le sol et l'on porte A à un potentiel supérieur de 3000 volts à celui de A. Calculer les charges de A et de la surface S.

2. On met B en communication avec le sol et l'on porte A à un potentiel supérieur à 3000 volts à celui de B. Calculer les charges de A et de la surface S. Calculer l'énergie du condensateur.

3. Le condensateur étant chargé comme on vient de le dire. On enlève les communications de ses armatures avec tous autres corps. On prend un second condensateur parfaitement identique au premier ; il est isolé, mais non chargé. Soient A son armature interne et B son armature externe. On fait communiquer B et D. On relie A et A par un fil métallique fin soigneusement isolé. Calculer les charges que prennent alors les quatre armatures. Calculer l'énergie totale des condensateurs.

Tirét bas

1. On est ce qu'on veut le nécessaire"
2. Les grandes théories scientifiques
3. La sincerité.

NHÀ CHO THUÊ

Cái nhà số 24 phố Chợ Hôm (Route de Huế) cho thuê. Hỏi tại bản-quán.

3227

Việc đấu giá đường xe lửa Vinh Đông-hà. — Ngày thứ hai vừa rồi tại tỉnh Lục-bộ Vinh đã đấu giá thầu việc làm đường xe lửa Vinh-Đông-hà, chia làm 5 lô là :

Lô thứ nhất. — MM. Goudemant bỏ hạ 19 %; Sen và Đại 19 %; Bùi-huy-Tín 9 %; Bonte 8 %.

Lô này trong tám hôm mới quyết định cho ai thầu.

Lô thứ 2. — M. Leroy bỏ hạ 6 % được thầu. M. Bùi-huy-Tín tăng 23 %.

Lô thứ 3. — MM Goudemant bỏ hạ 19 % được thầu, Điệp 11 %; Bùi-huy-Tín 13 %; Trần việt-Soạn 7 %; Leroy 6 %.

Lô thứ 4. — M. Julien bỏ hạ 2 % được thầu ; Vernet 17 % ; Vaglio 15 % ; Leroy 9 %; Bùi-huy-Tín 7 % ; Loucatos bỏ tăng 20 %.

Lô thứ 5. — MM. Julien bỏ hạ 14 % ; Vernet 13 % ; Bùi-huy-Tín 13 % ; Allcette 11 % ; Hương 9 % ; Leroy 6 % ; Cuesi 4 % ; Loucatos tăng 15

Cuộc đu-hành. — Đức đu hành ca Hinh và Sâm-bọn của hiệu Long-Vân-Tai, xem trang thứ tư.

Một thanh-niên Annam đi Ma-cao — Quan lãnh sự Bỉ-đào-nha tại Bắc-kỳ vừa được phép quan Toàn-quyền cho một 75 người cựu binh thủy ở Bắc-kỳ đề đưa sang Ma-cao làm thầy thủ trong hai chiếc tàu Bồ-đào.

Chính-phủ Ma-cao nay phải dùng lính thủy Annam là vì mới rồi lính Trung-hoa ở đó đình công cả. Số lính ấy thì nay mai cho xuống tàu và mấy hôm nữa lại cho 75 người nữa đi.

Người thừa phái. — M. Bùi-duy-Tinh, thừa phái hạng nhất tại phủ Kiến xương (Thái-bình) nay đổi đi phủ Lạng giang (Bắc giang) thay M. Đàm-quang-Đề làm việc thế.

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Hoàng-quang-Thụy, thư ký hạng năm tại tòa Công-sứ Ninh-bình được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng tại Cao bằng tháng đầu cả lương và hai tháng sau nửa lương.

M. Ng-xuân Sinh, thư ký Công-chính hạng tư được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Quan Thống-soái Blondlat tới nơi. — Sáng hôm nay quan Thống-soái Blondlat cùng với quan hầu đã đi xe hơi tới Haiphong lúc 9 giờ.

Ngài có điểm duyệt hết các đạo binh ở Haiphong và đội lính tập ở Hanoi mới xuất đề ngày mai xuống tàu *Angers* đi Syrie.

Lúc 10 giờ rưỡi, ngài có tiếp các quan và tại tòa Đốc-lý. Buổi chiều ngài đi xem các trại và các đồn binh. Sáng mai 15 Juin thì ngài khám đồn Hạ-lý, đồn lấy phi-cơ ra đồn Nâu-đèo chiều mai thì ngài sang Kiến-an.

Hội Kỷ-niệm dân-quốc. — Sáng hôm qua, Hội-đồng tổ chức các cuộc vui trong ngày hội Kỷ-phái dân-quốc kỷ-niệm đã họp tại tòa Đốc-lý, lúc 10giờ đề soạn chương-trình cho ngày 13 và 14 Juillet này. Đến sáng thứ bảy này, Hội-đồng lý lại họp một lần nữa đề bàn định.

Rước Nhà-thờ. — Chủ nhật này bồi 8 giờ rưỡi, Nhà-thờ sẽ mở cuộc rước trọng thể. Khởi hành tại nhà-thờ, rồi qua những phố sau này : Amiral Courbet, Paul-Bert, Amiral de Beaumont, Henri Rivière, phố Commerce, rồi lại về phố Nhà-thờ.

Tai nạn. — Hôm thứ bảy vừa rồi ở xở Xi măng có một chàng trẻ độ đôi mươi, làm cai phu ở xở Xi-măng, không biết vì lẽ gì lấy giây lưng của vợ vào nhà tự tận cho xong đời.

Phát hỏa. — Tối hôm kia, hồi 8 giờ rưỡi, phát hỏa tại một cái kho chứa bông của M. Vũ-đình-Xương ở đường Chavassieux. May mà cháy thì lính phủ-lít đưa vòi rồng đến cứu được ngay. Thiệt hại không mấy.

HÀ-ĐÔNG

Giết chó. — Hôm quán tiếp được bài lại cảo sau này xin cứ nguyên văn đăng báo :

Trong xã Phương canh mới có một câu chuyện tưởng nên thuật ra để các ngài đồng lãm :

Nguyên thôn Thị-cầm, ở trong xã ấy, có một nhà bị chó dại cắn 4, 5 người, phải ra sở Thú-y Hanoi chữa thuốc. Có nói rằng không biết chó dại cắn đến cần. Sau lại thấy nói có giấy sức cho 2 xã Phương-canh, Vân-canh có bao nhiêu chó phải giết hết, vì không biết con nào dại con nào không, nhưng tiếc thay khi có giấy sức thì các thầy lý phó lại không cho dân biết để mà giết, cho thì có phải đỡ phiền nhiễu không ! Đến hôm 17 tháng năm vừa rồi quan phủ Hoài đức cho lính về khám, mới hiệp cùng lý dịch tuần-phiên đi vào các nhà để giết chó, hoặc vào cả buồng, hoặc cây cả hòm, dân-tình nao động không biết ra sao, rồi có xảy ra một việc :

Nguyên có quán *sai cầu ấy* (đội quân này có hai người lính phủ, còn thì lý-dịch tuần phiên) lục vào hạ thủ trong một nhà gái góa buôn thuốc bắc ở thôn Thị-cầm, người gái góa đi ra Hanoi mua hàng vắng, không biết thế nào mà đánh nhau với người nhà thì ấy đến nỗi đỗ đạc hủy vỡ cũng nhiều, kết cục thì một người nhà của người gái góa bị nhiều vết thương nặng, rồi bỏ lại trốt đem nộp phủ. Lúc gần tối thì thấy quan Phủ về khám, bắt đầu ngài hiểu du về sự giết chó là cất giữ sinh mệnh cho dân, rồi hỏi đến việc đánh nhau phá đồ, thì quan đội lý bảo là người nhà đập đề vu vạ. Ngài sẽ giảo quát nặng. Người gái góa bấy giờ đã đi mua hàng về, đều kêu lính oan, thì người cai lính và 2 cai, vì ngài giận nặng sinh tình và vạ và sai làm tờ biên bản.

Sau thấy người xóm quanh đó đến kêu rằng : « Trình quan lớn, việc gây ra sự đánh nhau này, hình như vốn có người thù hằn gì cũ, mà nhân việc này mới bộc phát. Nguyên tên bị thương kia, xưa nay vốn làm ăn ở Hanoi, hôm nay về chơi nhà, mới đến chơi nhà thì nay là chỗ chị em, lúc các thầy lý dịch đến bắt chó đàn đề giết thì những đứa con cái của nhà gái góa nói là chó nhà vẫn lành mà vẫn nhốt ở trong cũi, các thầy ấy trông thấy tên này ngồi trong nhà liền hỏi rằng : có phải anh là chàng [illegible] này không ? tên này đáp phải. Các thầy lý liền sai tuần đinh đánh trói tới bù, và cho rằng đánh kháng lệnh quan, đánh chán rồi lại đem giải nạp, còn đồ đạc thì lý dịch tại trong khi xô đẩy nhau cho nên đồ vỡ » sau lại vài người đến kêu, đại để cũng nói như thế, và bảo lệnh quan có một, kẻ thừa hành làm bậy lên mới, rất nỗi đánh chết chó của dân, lại cho vài người bán hàng cơm gánh sợt đi theo sau để mà bán lại, lấy tiền chia nhau, cho nên dân đến oán giận, quan Phủ nghe xong, có hạn rộng cho dân 3 ngày phải giết chó cho hết, ngoài 3 ngày mà dân trái lệnh sẽ hay.

Một người hàng xã đầu cơ lại cảo

NAM-ĐỊNH

Quan Toàn-quyền đi Kinh-lược. — Đến chiều hôm thứ năm 15 Juin này thời quan Toàn-quyền Baudoin sẽ đi kinh-lược tỉnh Nam-định,

Tối hôm ấy ngài xơi cơm tại tòa Sứ.

Sáng hôm sau, 16 Juin từ 8 giờ đến 9 giờ, ngài sẽ đi thăm nhà máy sợi, nhà máy rượu, nhà máy tơ.

10 giờ đến 11 giờ rưỡi. — Tiếp các quan, các thân thương gồm các người trong thành-phố muốn xin yết-kiến riêng ngài. 11 giờ rưỡi xơi cơm sáng tại tòa sứ.

Buổi trưa ngài đi thăm thành-phố, nhà thương cùng các trường học.

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt! — Sáng hôm 13 Juin, học trò nam-nữ tỉnh Nam-định cùng các tỉnh Hưng-yên Thái-bình, Ninh-Bình, Phủ-lý đã bắt đầu thi bằng Sơ-học Pháp-Việt (certificat d'études primaires franco-Annamites) tại trường trong.

Khi nào thi xong, bản-quán sẽ đăng danh sách các cô, các cậu trúng tuyển.

Quan Lục lộ về qui-quốc. — Quan Lục-lộ Guillerminet cùng qui phu-nhân và lệnh-ái đã đi chuyến xe-lửa 9 giờ sáng hôm thứ ba ra Haiphong để đáp tàu *Angers* về nghỉ bên qui-quốc.

Quan thốc-lý Grafteuil, các qui-quan cùng các qui phu-nhân ra tiễn chân đông lắm.

VIỆC TRUNG-KỲ

CỬA-RAO (Vinh)

Tiền mất vì đâu ? — Mới rồi, M. Trần-ngọc-Quí, ở Cửa rào (Vinh) có gửi cho bản quán một đồng bạc (1 p.) để mua báo, bản quán mới thơ ra không thấy tiền. Nay ông lại viết thư cho bản-quán nói rằng cùng một chuyến ấy, ông có gửi tiền về một hiệu sách kia ở Hanoi để mua sách, mà hiệu ấy cũng trả lời cho ông biết rằng không nhận được tiền. Thế thì tiền ông gửi trong hai thư ấy đi đâu mà lại thế ? Việc này tưởng sở Bưu-chính cũng nên tra-xét xem sao.

TAM QUAN

Thế mới thật là cảm tình. — Làng X hai bộ thiếu hụ đi xem đông đảo lắm. Trước khi hai nào nghênh-ngang rước sắc, nào mỗ lợn nọ bò bảo ỷ ồn ào, giáp tuần tấp nập, công cuộc như thường vẫn theo v như lối cũ, chưa có cái gì có lẻ gọi là « cải-lương ». Ô ! cải-lương cả - lương ! Nói đến mà buồn, ở đây khi nào mà dụng đến hai chữ này !

Trong khi có phất trống rung, niêu reo, tương bát, điếc tai lòng cc bỗng nhiên nghe tiếng gõ cắc thì ai nấy lặng lặng như tờ ; hai ông cầm chầu mới rõ dương trò chuyện vui cười, chẳng biết vì lẽ gì mà bỏ dùi trống, đứng dậy cầm nhau rầm lên một cách rất kịch liệt.

Ông nọ nói : « ai đâm chết ông Lưu ? bỏ thơ ngỗ bà nhơn ? học bành sách vở bỏ đâm mà nói bậy như vậy ? ông kia đáp : Lời nói khó hài, để mua vui, thế mà làm cho anh nỗi gắn cũng là, lẽ ông gì người ta nói : « cô ịt thì.... » cũng phải. Tịt gì mà ịt, dẫu đốt mất, chớ cũng nghe câu bát của đàn bà : « Nồng đồng thì giờ thối luôn..... » hay sao ? »

Nói bấy nhiêu lời rồi sắp áp lại lấy đà, may có nhiều người phân giải hai bên mới hòa mà ra về.

Câu chuyện vẫn tất như vậy chưa đầu đuôi ; hỏi ra thì mới rõ được mình bạch như vầy :

Hai ông cãi nhau là hai tay văn học ở ông bát. Một ông có tinh khôi hài, một ông lại có tính hay giận, nên hễ gặp nhau thế nào cũng đến khẩu ; ông Giáp hay giận, có lại vợ đều là chị em ruột với nhau.

Nhơn hai ông đi xem hát lăng mới có nhị lầu với ông Lưu-bị, khi Nhị lầu ra thì ông Ất có tỉnh khôi hài nhìn ông Giáp mà nói bỡn rằng : « Thích chưa anh, hai chị của anh đó ». Ông Giáp thích chí tay đánh trống thùng, miệng) cười ha hả.

Nhị lầu vào buồng, ông Lưu-bị bước ra, xem bộ oai phong lắm lẫm, diện-mạo đường đường, bạch mấy câu rồi lui lại ngồi mà nói lối. Ngồi xong vuốt râu, trợn mắt nói miệng vừa nói : « như ta-ư thì ông Ất lại nhìn ông Giáp mà nói : « như ta, như ta, tốt thật ! bộ tịch, một mày, râu ria như vậy mà lại lấy em vợ, không biết xấu, còn nói « như ta, như ta ».

Bởi cái cảnh-ngộ của ông Giáp cũng trùng kiến với ông Lưu-bị, nên tự thẹn, đinh bát, rồi nỗi giận tung bừng mà cãi nhau kịch liệt như vậy đó.

Câu chuyện buồn cười xin thuật lại để độc giả chư quân nhàn lãm, và xin lỗi trước nếu ngài nào đã có cảnh-ngộ ấy rồi, cũng xin cười chơi cho vui, chớ nên vì câu chuyện tỉnh cờ mà chạnh lòng rồi lại bảo bỉ nhơn là kẻ thổi lông tìm vết.

M. C. Lê-Tường

BÌNH-ĐỊNH

Thi bằng Sơ-học tốt nghiệp. — Kỳ thi sơ-học tối-nghiệp tại Qui-nhơn, thi những học-sinh sau này trúng tuyển :

MM. Bùi-thúc-Bảo, Hồ-sĩ-Biên, Phạm-văn-Bình, Trần-Bình, Nguyễn-Bồng, Nguyễn-Cần, Đoàn-Cẩu, Đặng-thành - Chánh, Lương - thượng - Chí, Huỳnh-thắng-Chương, Lê-v-Chương, Võ-duy-Chương, Bình-thanh-Chương, Huỳnh tấn-Dung, Ng-Sạo, Ng-phát-Đạt, Phan-văn-Đạo, Phan-hòa-Đồng, Phạm Đức, Ng Hậu, Đoàn-tuế-Kỳ, Lâm-Khảng, Ng-trọng-Lai, Bùi-trọng-Lang, Ng-xuân-Long, Ng-khoa Lực, Hoàng-Minh Ng-Ngộ, Lê-Nghĩa, Võ-thắng-Nhi, Ng-bá-Nhơn, Mai-đức-Nhu, Đặng quang-Phục, Tôn-thất-Phùng, Nguyễn-đình-Phương, Trần-v Quới, Lê đình-Qui, Nguyễn- ức-Tiêu, Trần-v-Tín, Trương-tấn-Tiếp, Lương-phạm-Tuấn, Phan-Thành, Đỗ-Thế, Trần-duy-Thứu, Ngô xuân-Trạc Phan v-Trang, Cao-Tri, Ng-thái-Trọng, Dương-bá-Viêm, Phạm văn-Vinh, Trần-ngọc Xuân, Võ-khắc-Yêm.

Vậy thì kỳ thi năm nay số ứng thí cả thảy là 95, mà trúng tuyển được 52, thì đã là khá lắm đó. Nhưt là học-trò trường Pháp-Việt Qui-nhơn, vì số ứng thí 23 đận được 19.

Xin có lời chúc mừng các cậu tốt-nghiệp tân-khoa. Và dám khuyên các cậu gắng mà đi một đôi rằng nhọ, lội một giây biển thành nữa, cho tới bực thành-chung, thì mới là trọn chữ vinh-qui vậy

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 14 Juin 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 35
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 35

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amiral Ponty* ở Port-Said đã chạy đi Haiphong ngày 31 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Orénoque* ở Saigon đã tới Haiphong ngày hôm nay. Đến 14 này lại chạy Saigon.

Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 15 Juin này ở Haiphong sẽ chạy Saigon.

Tàu từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 14 Juin.

LỜI RAO CẦN KÍP

Giải-tán Hội Đồng-lích

Các ông các bà ai còn nợ Hội ĐỒNG-ÍCH nên cần-kíp đem tiền con nợ ấy đến giả cho ông E. CHATAIGNEAU là Giải tán-viên của Hội ấy ở phố Carreau (phố Nhỏ) số nhà 57 Hanoi, nếu để chậm trễ thì Hội ấy sẽ đem thưa kiện tại Tòa án.

Giải-tán-viên
E. CHATAIGNEAU

3176

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

« rinn các ngài được báo rằng : nhâm những số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

« Những số tiền trong hai hào mà trở bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$.04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-guittances, timbres-proportionnels hay timbres de dimanche.

Auto ! Auto !!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt, Bán giá cực rẻ.
Hỏi tại Bản quán.

3200

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ tư :

GƯƠNG VỠ LẠI LÀNH

Vợ chồng là cái duyên cái kiếp, một giây một buộc ai giằng cho ra. Tiêu-kiều trước chê Đại-hạnh ; nàng lừa bấy lọc, thế mà càng khăng sao tránh khỏi được duyên giới. Thực là một bài học rất bổ ích cho những người chê chồng chê vợ.

Tối thứ năm :

KIM - NHAM

Xin chiêu ý liệt-qui mà cất lấp Long đong vai cu cậu. Bảo Tuất đóng vai Vân rại.

Sắp diễn : Bản-hội đang soạn tích « *Chàng Mã-văn-sinh* » mà ông Trần-bích-Du đăng ở báo *Khai-hóa* vừa rồi. Chắc liệt-qui xem báo chăng hết là một chuyện rất hay rất lý thú.

CINÉMA PALACE

(*Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert*)

Tuần lễ từ thứ tư 14 đến thứ ba 20 Juin 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế-giới

ĐỆ TỨ THẬP NHỊ KHÓA THỂ-THAO ĐẠI-HỘI

Nghỉ

CỤ GÔ-RI-Ô

Bi-hát-kịch trích theo tiểu-thuyết của H. de Balzac tên-sinh

HỒI THỨ I, II và III

CÁCH CỬ-CHỈ NHỜ NHEN CỦA CẬU AMBROISE

Hài kịch

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh REINE LUMIÈRE

(Quang - Minh hoàng - hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BÀ MÙI

Số giấy nói 822

Nhà bà mùi cho thuê các thứ xe ngựa. Hiệu giồng rằng « *Mẹ duy-Tư* » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Ai cần khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Bà Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. Tạ-sư-Miễn

239

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ấn-quán ở số 46, Phố Hàng Bồ | **HANOI**

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KỶ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được may in chữ in ở bến Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms cũa Cornell

PHONG-TÀI

HIỆU ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố *Xe điếu (Rue des Pipes) Hanoi.*

Kiểu đẹp! Giá rẻ! Có catalogue riêng, quí-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi bản-hiệu sẽ gửi biếu.

2064

NGÀI NÀO MUỐN THỨA ĐỒ GỖ TRẠM VÀ TRƠN THÌ XIN ĐẾN HIỆU

利 THUẬN-LỢI 順

37, phố Hàng Mã-Mây, Hanoi

Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu vân vân.

NGUYỄN VĂN THUẬN

SCULPTEUR

37, Rue des Pavillons Noirs Hanoi

2094

OMEGA

CÓ BÁN TẠI :

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu.

2074

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông ROLÉE để chữa a-phiện

SOLUTION R. ROLÉE

2 $ 60 một chai

[illegible] — Muốn dùng thuốc này phải [illegible] người Pháp [illegible]

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức; [illegible]

Mấy thứ bản-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đờc-cò, sổ-mũi*

Thuốc tao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

[illegible] Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

[illegible]

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỒ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÊ »

0 $ 90 một chai 1/4 littre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 1 $ 80 mà thôi.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt qui ông nào mua thì gửi tiền cho, kẻ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi [illegible]

TAM TỈNH Y QUÁN

Hiệu chúng tôi nay có thầy thuốc án mạch biết thực hư hàn nhiệt, trị bệnh biết nội ngoại căn nguyên, hoàn tán cao đan chế luyện tinh tế, hiệu nghiệm lắm lắm, dẫu chứng cực nguy cực trọng, mà số sống phúc còn chữa cũng được hồi sinh khởi tử, giàu có lấy phải giá, nghèo cũng quá thì giúp đỡ cho thuốc khỏi, xin quý khách nhận hiệu Tam-Tỉnh-Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91, Hanoi.

Xin kể các bệnh như sau này :

Nội thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiền sản hậu chư bệnh, tiểu nhi cam kinh tả lị chư bệnh, tinh trị kinh niên đau bụng đau tức ho lao đàm xuyễn, phù thũng cổ chướng phương thấp, bất toại, đau mắt màng mộng, nam tử mộng tinh, di tinh, luy tinh lậu [illegible] chỉ, dương mai, đàn bà kinh nguyệt [illegible], [illegible] huyết nội, bạch đái, sinh đát.

Thuốc lậu đặc biệt giá :

Một chai thuốc nước thụt	0 $ 50
Ống thụt	0 50
Một hộp thuốc uống	1 00

2057

Cuộc du-hành các tỉnh và Sầm-sơn mùa hè năm nay

Bản-hiệu năm nay gửi được nhiều các thứ kính, đủ các kiểu, các màu, trông rất xinh đẹp. Nhân nhớ đến lòng quý hóa của các quý khách đã chiếu-cố đến mua hàng đông cho bản hiệu, Bản-hiệu định kính biếu các quý khách những túi [illegible] cái trong có [illegible] rất đặc biệt, ai lấy được cái giấy có [illegible] các tỉnh và Sầm-sơn, thì [illegible] chịu tiêu phí tổn.

Kể từ ngày 1er cho đến 15 Juin

Kính rợp gọng, vàng, và đồi mồi	4 p 50	Kính rợp gọng kền pur	4 p. 20
— kền	0 . 60	kền pur bọc lụa	1 . 30
— kền bọc lụa	0 . 70	đồi mồi tròn	2 . 00

Xin các quý khách mau mau kẻo quá cơ-hội.

TONG YUNE TAI

49, Phố hàng Ngang Hanoi

2020

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA

HIỆU

C. J. BONNET

LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie LYON

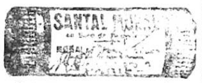
2050

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennoragie) thì ai cũng biết, hễ điều trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostatite), [illegible] nó sưng một cái hạch ở dưới [illegible]. Người bị lâu đã thành kén thì thường [illegible] đi tiểu [illegible] mà không đi được, [illegible] đau, đi cũng đau ngồi cũng khó, nhất là khi ngồi xe thì lại khó hơn nữa. [illegible] đi đái tiểu mà cố rặn thì ra một thứ [illegible] loãng hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi [illegible] dính một ít máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi ốm yếu đi và mất sinh con đẻ cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất dễ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* nó làm cho khỏi mắc phải bệnh lậu kén, hay những chứng bệnh khác của trong khi đau lậu. Thuốc *Santal Monal* này làm cho nước tiểu thành ra xanh, và có nhiều tính chất riêng và rất bổ, lẫn vào nước tiểu để rửa những tỳ thấn ở bàng quang, nhờ thế bệnh lậu tức thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.

Ở các hàng bào-chế tỉnh đều có bán cả.

2076

NỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, cạnh trường Y-viện

CÓ BÁN Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá . . . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Robillot

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê năm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

7005

Nhà Bán đồ « TÂM TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN

HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN :

Tàu BẢO-THẠCH JADE chạy Hải phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong

Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định

Tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng, Nam-định.

Tàu TẢN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes), Lâm.

Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng, Kiến an.

Tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng, Hongay.

Tàu ĐỀ-ĐỀ chạy Hải-phòng, Hải dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng

Phố Bonnal số 61 — Phố Tourane số 9

TÉLÉPHONE Nº 361

2011

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đồng niên 5 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số [illegible] cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có nhiều buồng rộng [illegible] cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí khách Tây Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng [illegible] người Nam-Việt hoặc người [illegible] cũng được [illegible]

Phụ [illegible] tiếp với chính-quán

2043

CÁO-BẠCH

*Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng **tôi thuận bán chịu** Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng **mười gặt rồi mới lấy tiền, song** những các nhà từ mà mua thì phải có gì chắc chắn **để gửi chúng tôi làm** tin, như [illegible] đồ bản của nhà ruộng nương (Titres de propriétés) **phiếu** Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) **phiếu Đông-pháp công-thải (Titres** d'Emprunt Indochinois) vân vân.*

*Những giấy phiếu Quốc trái, công thải mà chúng tôi giữ **để làm** tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.*

Những các làng đã cải lương rồi nếu có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN,

133, Avenue Paul Doumer,

HAIPHONG.

2035

Nº 102

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lệ-minh-đường vội-vàng quì xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ! *Vương-thiếu-phủ* như thế, thật là đáng khen! Người hãy còn trẻ tuổi mà đã có lòng trung-thành với nhà nước, chịu khó đi học tiên-thuật, để đợi dịp đánh Phiên. Đã sẵn có cái lòng báo quốc ấy thì bệ-hạ nên trọng dụng.

Vua *Thành-tôn* lúc trước nghe lời *Vương-thiếu-phủ*, đã lấy làm vui lòng, đến khi nghe lời *Lệ-minh-đường* nói, liền tươi-cười nét mặt mà phán rằng :

— Nhờ có con mắt tinh-đời của nhà ngươi mà chọn được người trung-lương kiệt sĩ này, trẫm chắc quân Phiên sẽ có ngày phá tan vậy.

Vua *Thành-tôn* lại ân-cần khuyên giải mà bảo *Vương-hào* rằng :

— Nhà ngươi vũ-dũng hơn người, cũng có thể trọng dụng được.

Vua *Thành-tôn* truyền cho tất cả 96 tên dự-thi kia đều vào thi sức khỏe và các khoa võ-nghệ. Lại cho vào Diễn-võ-sảnh để thi các bài thao lược mãi đến khi mặt trời xế bóng, bấy giờ mới thi xong. Vua *Thành-tôn* ngự-giá về cung.

Lệ-minh-đường về phủ, thuật chuyện *Hoàng phủ thiếu-hoa* cùng *Hùng-hiệu* đi học tiên-thuật cho nàng *Tố-hoa* nghe, và bảo rằng

— Như vậy thì lần này đi đánh Phiên, quyết được toàn thắng.

Nàng *Tố-hoa* mừng lắm. *Doãn-thượng-khanh* trông thấy *Vương-thiếu-phủ*, biết là *Hoàng-phủ thiếu-hoa* mà không dám nhận, vì sợ *Lưu-tiệp* biết tình, cho nên chỉ mừng thầm trong bụng mà thôi.

Sáng hôm sau, Vua *Thành tôn* ngự triều. Nội giám đem bảng vàng ra treo thì *Vương-thiếu-phủ* đỗ võ-trạng-nguyên, *Hùng-hiệu* đỗ võ-bảng-nhỡn; *Xích anh-nam* đỗ võ-thám-hoa; *Vương-hào* vì thiếu các bài thao-lược, cho nên lấy đỗ Nhị-giáp đệ nhất danh võ-tiến-sĩ. Còn 96 người kia thì cũng cho đỗ võ tiến-sĩ cả.

Các quan tân khoa vào bái mạng, vua *Thành-tôn* phán rằng :

— Cứ theo lệ cũ thì đáng lẽ các quan tân khoa được đi « Du-nhai » 3 ngày, nhưng nhân có quân Phiên rối-loạn, trẫm trước trẫm đã truyền quan Tuần-phủ *Sơn-đông* sửa-soạn chiến-thuyền và luyện-tập thủy-quân. Nay sửa soạn sẵn sàng đã lâu, trẫm định đến ngày 22 tháng 2 này thì cử binh đi đánh. Kỳ-hạn đã gấp, vậy nên hãy tạm miễn lệ « Du-nhai ».

Vua *Thành-tôn* liền phong *Vương thiếu-phủ* làm Chinh đông đại nguyên-soái, ban cho một thanh Thượng-phương bảo-kiếm, để được quyền tiện-nghi hành sự. Lại gia phong *Hùng-hiệu* làm Long-nhương tướng-quân lĩnh chức Tả tiền-phong; *Xích anh-nam* làm Hổ-phấn tướng-quân, lĩnh chức Hữu tiền-phong; *Vương-hào* làm Hộ vệ-sứ; còn 96 người võ tiến-sĩ kia thì đều cho làm bộ-tướng theo đi đánh giặc.

Khi tan triều rồi, *Vương thiếu-phủ* bảo các tướng rằng :

— Bây giờ ta nên đến bái yết quan Thừa-tướng họ *Lương* và ân sư ta là ông *Lệ-minh-đường*.

Các tướng đều lấy làm phải, mới kéo nhau đến dinh quan Thừa-tướng *Lương giám*. Bấy giờ *Lương-giam* đang ngồi nói chuyện với *Cảnh* phu nhân, nữ-tỳ vào báo rằng :

— Có quan Chinh đông nguyên-soái là *Vương-thiếu-phủ* cùng các tướng xin vào yết kiến lão-gia và quan Binh-bộ thượng-thư họ *Lệ* nữa.

Lương-giam nói :

— Việc ấy không can dự gì đến ta, mày vào nói với *Lệ-minh đường* ra tiếp là đủ.

Bấy giờ *Lệ-minh-đường* đang thuật chuyện cho nàng *Tố-hoa* biết là đến ngày 22 tháng 2 [illegible] binh đi đánh Phiên, bỗng thấy nữ-tỳ vào báo rằng :

— Có quan Chinh đông nguyên-soái là *Vương-thiếu phủ* cùng các tướng xin vào yết-kiến, chúng con vào bẩm lão-gia thì lão-gia truyền mời ngài ra tiếp.

Lệ-minh-đường đứng dậy toan ra thì nàng *Tố-hoa* nói :

Thư thả đợi tôi một chút để tôi cũng lên ra dòm trộm một lần nữa xem có đích là *Hoàng-phủ thiếu hoa* không ?

HỒI THỨ XXXIX

Lệ-minh-đường ngồi trong nhà khách, rồi sai người nhà ra mời một mình *Vương-thiếu-phủ* vào, còn các tướng thì xin để đến lần khác. Khi *Vương-thiếu-phủ* vào, *Lệ-minh-đường* đứng dậy đón.

Vương-thiếu-phủ vội vàng sụp lạy mà rằng :

— Ân-sư trọng đãi quá như vậy thì kẻ môn sinh này thật không được yên lòng.

Lệ-minh-đường đỡ dậy mà rằng :

— Thôi, niên-huynh bất-tất phải thủ lễ.

Vương-thiếu-phủ nói :

— Cái nghi-tiết kẻ dưới đối với người trên, tất phải như vậy, xin ngài cứ cho tôi được thủ-lễ.

Lệ-minh-đường muốn dùng lễ tân chủ cùng ngồi, nhưng *Vương-thiếu-phủ* không dám, phải kéo ghế ngồi lánh ra một bên.

Khi uống trà xong, *Lệ-minh-đường* nghĩ thầm : vợ chồng dẫu chưa chăn chiếu cùng nhau, nhưng ngày nay hãy cùng nhau uống mấy chén rượu. Nghĩ vậy, mới truyền cho gia tướng bày tiệc.

Vương thiếu-phủ đứng dậy từ chối mà rằng :

— Kẻ môn-sinh này chưa có gì để tạ ơn ân-sư, nay ân-sư lại cho uống rượu.

Lệ-minh-đường nói :

— Quan nguyên-soái cùng tôi trạc tuổi bằng nhau, ta chỉ nên lấy lễ đồng-niên mà đối đãi với nhau, hà-tất phải quá ư thủ lễ.

Vương-thiếu-phủ nói :

— Xin mời sư-mẫu ra, để cho kẻ môn-sinh này được lạy chào.

Lệ-minh-đường nói :

— Nội-nhân tôi mấy hôm nay lại khiếm-an, xin để lần khác hãy làm lễ tương-kiến, cũng chưa lấy gì làm muộn.

Hai người cùng ngồi uống rượu, *Lệ-minh-đường* dặn rằng :

— Niên-huynh cử binh đi đánh giặc, trước hết cần phải nghiêm cấm quân-sĩ, chớ để nhiễu hại nhân-dân; lại nên phải yêu mến quân sĩ thì trong khi nguy cấp, người ta mới chịu tận lực với mình. Quân-sĩ có tận lực thì ta mới có thể chiến thắng được. Sau khi chiến thắng, ta lại nên xét kỹ tình hình hư thực rồi sẽ tiến binh. Thưởng phạt phải cho công bằng. Vả ta nên thể cái lòng hiếu-sinh của Đức thượng-đế, trong khi lâm trận, hễ quân giặc chịu hàng thì thôi, chớ có đa-sát. Mấy điều ấy là những điều cốt-yếu mà người làm chủ tướng nên phải biết vậy.

Vương-thiếu-phủ nói :

— Những lời vàng-ngọc của ân sư đã dạy, kẻ môn sinh này xin tạc dạ ghi lòng.

Khi uống được mấy chén rượu thì *Vương-thiếu-phủ* từ chối mà rằng :

— Kẻ môn-sinh này tửu-lực kém lắm, xin cho cáo từ.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant **NGUYỄN-V.-LUÂN**